

Mezi Východem a Západem Svatí Cyril a Metoděj v kultuře českých zemí

Arcidiecézní muzeum Olomouc | Galerie, Ambit

Vlastivědné muzeum v Olomouci | Handkeho sál, Malý sál historické expozice

25. 4. – 11. 8. 2013

VERNISÁŽ: 25. 4. 2013 | 18.30 hod. | Arcidiecézní muzeum Olomouc | Mozarteum

KONCEPCE VÝSTAVY | Simona Jemelková (Muzeum umění Olomouc); Miloslav Pojsl;

Lukáš Hlubek, Filip Hradil (Vlastivědné muzeum v Olomouci); Jiří Glonek (Vědecká knihovna v Olomouci)

KURÁTOŘI VÝSTAVY | Simona Jemelková (Muzeum umění Olomouc); Filip Hradil (Vlastivědné muzeum v Olomouci)

AUTOŘI TEXTŮ | Jaroslav Dopita, Jiří Glonek, Lukáš Hlubek, Filip Hradil, Veronika Hrbáčková, Luisa Karczubová, Robert Šrek

RESTAUROVÁNÍ A KONZERVACE EXPONÁTŮ | Marie Dočekalová, Ivan Houska, Kristýna Karlíková, Jiří Látal, Karel Říhovský, Dalibor Sedlák, Radomír Slovík, Milan Stecker, Miroslava Trizuljaková, Dana Wlczková, Ondřej Žák

ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ | Marek Novák (Muzeum umění Olomouc); Petr Šubčík (Vlastivědné muzeum v Olomouci)

GRAFICKÉ ŘEŠENÍ | Beata Rakowská, Petr Šmalec (Muzeum umění Olomouc)

INSTALACE | Vlastimil Sedláček, Filip Šindelář, Ondřej Žák (Muzeum umění Olomouc); Alena Kubáčková, Petr Šubčík (Vlastivědné muzeum v Olomouci)

PROPAGACE | Petr Bieleš (Muzeum umění Olomouc); Renáta Fífková (Vlastivědné muzeum v Olomouci)

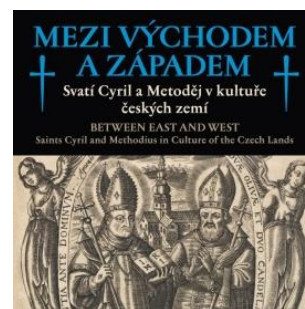
Ukázali našim předkům cestu k moudrosti, naučili je číst a psát, vytvořili první slovanské písmo a církevní jazyk.

Zasloužili se o vznik nového právního řádu a položili základ moderní české státnosti. Příchod svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu je milníkem v národních dějinách. Letos si připomínáme 1150. výročí jejich mise a jednou z nejvýznamnějších akcí pořádaných při této příležitosti je olomoucká výstava *Mezi Východem a Západem | Svatí Cyril a Metoděj v kultuře českých zemí*. V Arcidiecézním muzeu Olomouc a Vlastivědném muzeu v Olomouci představuje od 25. dubna do 11. srpna fenomén cyrilometodějské úcty a tradice ve výtvarném umění v českých zemích od 10. století do současnosti.

V Arcidiecézním muzeu vyhradili připomínce cyrilometodějské mise hned dva výstavní prostory – Galerii a křížovou chodbu Románského biskupského paláce. Výstava představuje kulturní, historické a umělecké aspekty příchodu učených bratří na Velkou Moravu. Klade přitom důraz na olomoucké a moravské souvislosti mise ve výtvarném umění. „Zhruba 150 exponátů od 30 zapůjčitelů radíme do několika tematických celků, například život svatého Cyrila a Metoděje, legendy a písemnictví, slovanská liturgie, literární tradice nebo ikonografie a výtvarné umění,“ přiblížila kurátorka Simona Jemelková. Základní členění výstavy podle ní navazuje na nedávné podobné projekty, například na výstavu Národní galerie v Praze *Svatý Václav – ochránce České země* (2008/2009) nebo *Svatá Anežka Česká – princezna a řeholnice* (2011/2012). „Stejně jako tyto úspěšné výstavy chceme i my komplexně a přitažlivě představit kult a kulturní tradici svatých patronů,“ dodala.

V Arcidiecézním muzeu vyhradili připomínce cyrilometodějské mise hned dva výstavní prostory – Galerii a křížovou chodbu Románského biskupského paláce. Výstava představuje kulturní, historické a umělecké aspekty příchodu učených bratří na Velkou Moravu. Klade přitom důraz na olomoucké a moravské souvislosti mise ve výtvarném umění. „Zhruba 150 exponátů od 30 zapůjčitelů radíme do několika tematických celků, například život svatého Cyrila a Metoděje, legendy a písemnictví, slovanská liturgie, literární tradice nebo ikonografie a výtvarné umění,“ přiblížila kurátorka Simona Jemelková. Základní členění výstavy podle ní navazuje na nedávné podobné projekty, například na výstavu Národní galerie v Praze *Svatý Václav – ochránce České země* (2008/2009) nebo *Svatá Anežka Česká – princezna a řeholnice* (2011/2012). „Stejně jako tyto úspěšné výstavy chceme i my komplexně a přitažlivě představit kult a kulturní tradici svatých patronů,“ dodala.

V Arcidiecézním muzeu vyhradili připomínce cyrilometodějské mise hned dva výstavní prostory – Galerii a křížovou chodbu Románského biskupského paláce. Výstava představuje kulturní, historické a umělecké aspekty příchodu učených bratří na Velkou Moravu. Klade přitom důraz na olomoucké a moravské souvislosti mise ve výtvarném umění. „Zhruba 150 exponátů od 30 zapůjčitelů radíme do několika tematických celků, například život svatého Cyrila a Metoděje, legendy a písemnictví, slovanská liturgie, literární tradice nebo ikonografie a výtvarné umění,“ přiblížila kurátorka Simona Jemelková. Základní členění výstavy podle ní navazuje na nedávné podobné projekty, například na výstavu Národní galerie v Praze *Svatý Václav – ochránce České země* (2008/2009) nebo *Svatá Anežka Česká – princezna a řeholnice* (2011/2012). „Stejně jako tyto úspěšné výstavy chceme i my komplexně a přitažlivě představit kult a kulturní tradici svatých patronů,“ dodala.

Při výběru vystavených předmětů kurátoři kladli důraz na jejich vizuální atraktivitu, ale také na pestrost zastoupených uměleckých a uměleckořemeslných oborů. Malba, kresba, grafika, sochařství, knižní kultura, numismatika – všechny tyto obory mají na výstavě zastoupení. A nechybějí ani archeologické nálezy. *„Které exponáty stojí za zvláštní upozornění? Těžko z takového množství vybírat, ale zmíním alespoň obraz Křest moravského krále Svatopluka od barokního malíře Josefa Sadlera, který pochází ze zaniklé olomoucké kaple svatých Cyrila a Metoděje, kam ho pořídil známý barokní učenec a velký ctitel Cyrila a Metoděje František Řehoř Giannini,“* jmenovala Jemelková. Unikátů se však podle ní na výstavě najde celá řada. Patří k nim určitě jediný obraz od slavného polského malíře Jana Matejka na českém území nazvaný Slowjanom z roku 1885, který Velehradu věnovali polští poutníci, nebo zajímavá malba od Anny Thořové z roku 1928, pocházející z velehradské baziliky. *„Málo známá česká malířka v kompozici vycházela z tradice pravoslavných ikon a zobrazuje oba světce spolu s ‘Velehradským paládiem’ – obrazem Panny Marie křesťanské jednoty, vytvořené Emanuelem Dítětem podle vzoru byzantské ikony z římského Santa Maria Maggiore,“* doplnila kurátorka. Návštěvníci podle ní nemohou minout ani zlacené a drahými kameny osázené kování mešního kánonu z roku 1868. *„Špičkové zlatnické dílo je součástí většího souboru liturgického nádobí a má všechny přednosti nejlepší tradice vídeňského zlatnictví. Objednal jej patrně známý olomoucký kanovník a děkan Robert Lichnovský z Voštic, který mimo jiné inicioval historizující přestavbu kapitulního děkanství, dnešního sídla Arcidiecézního muzea, a nechal zde vystavět Erbovní sál,“* popsala zářivý exponát Jemelková.

Ve výstavních sálech však lze najít i doklady toho, že cyrilometodějská tradice našla uplatnění v umění 20. a 21. století. Na výstavě se tak objevuje například návrh vitráže od olomouckého autora Jana Jemelky z roku 2011. *„Koncept pro Diecézní centrum v Žilině navazuje na řadu Jemelkových monumentálních vitráží v církevních objektech u nás i v zahraničí,“* řekla Jemelková. Z Itálie se do Olomouce přestěhovalo dílo světoznámého, původem olomouckého sochaře Ivana Theimera. *„Jeho bronzové, více než dvoumetrové dveře s cyrilometodějskými motivy jsou určeny pro římský kostel San Clemente,“* přiblížila kurátorka. Návštěvníci uvidí i litografii známého malíře a grafika Cyrila Boudy, která nezaměnitelným rukopisem zobrazuje oba světce v klasické kompozici i ikonografickém řešení.

Jak Jemelková upozornila, výročí 1150 let příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu je v Olomouci současně spojeno s 950. výročím založení, respektive obnovením olomouckého biskupství, jehož samotné počátky jsou rovněž spojeny s velkomoravským obdobím. *„Část naší výstavy jsme proto speciálně věnovali tématu spojení Olomouce s cyrilometodějskou tradicí. Upozorňujeme tak na kontinuitu olomouckého biskupství s velkomoravským církevním uspořádáním a zároveň na vybraných výtvarných dílech připomínáme úctu, která byla v Olomouci oběma světcům věnována,“* informovala kurátorka.

Samostatnou expozici k výročí cyrilometodějské mise připravilo i Vlastivědné muzeum v Olomouci ve spolupráci s Vědeckou knihovnou v Olomouci. V prostorách Malého sálu stálé historické expozice diváci najdou podle kurátora Filipa Hradila archeologické nálezy z 9. až 11. století dokumentující nejrůznější stránky života středověkých Slovanů. Hlavní část výstavy, tedy bohatá kolekce medailérské tvorby a knižní kultury, je však soustředěna v Handkeho sálu. *„Představujeme téměř stovku mincí, medailí a vyznamenání z posledních tří století. Tak bohatá a početná kolekce cyrilometodějských ražeb dosud nebyla v Olomouci k vidění,“* vyzdvihl jedinečnost výstavy Hradil. Knižní kulturu pak zastupují dvě desítky rukopisů a starých tisků z fondů olomoucké Vědecké knihovny, které odrážejí propagaci kultu obou světců od 15. do 20.

století. „Tyto stěžejní soubory jsme doplnili o několik prací z prostředí lidové kultury. Vystavena bude například fajáns s cyrilometodějskou tematikou z Vyškova. Chybět ale nebudou ani dokumenty audiovizuální povahy, které jsme získali z Národního filmového archivu a od soukromých zapůjčitelů. Jedná se o unikátní záběry cyrilometodějských poutí z Velehradu v průběhu 20. století,“ dodal kurátor.

Výstavu Mezi Východem a Západem doprovází stejnojmenná publikace, na níž pracovala řada renomovaných odborníků z různých oborů - historiků, jazykovědců, literárních historiků i teoretiků umění. Zatímco první část knihy sestává z odborných studií k vybraným cyrilometodějským otázkám, druhá část je klasickým katalogem vystavených uměleckých předmětů.

Olomoucká výstava je spolu s doprovodnou publikací součástí společného projektu Ministerstva kultury ČR k cyrilometodějskému výročí, v němž jsou zahrnuty čtyři základní akce zaštitěné MK ČR, a to výstavy Moravského zemského muzea v Brně a Muzea umění Olomouc a odborné konference Karlovy univerzity v Praze a Akademie věd v Brně. K realizaci projektu významně přispěl rovněž Olomoucký kraj.

Připomínka cyrilometodějského výročí je další společnou akcí Muzea umění Olomouc a Vlastivědného muzea v Olomouci. Program obou institucí se poprvé prolнул díky projektu Olomoucké baroko, který na přelomu let 2010 a 2011 představil významné období kulturního vzepětí hanácké metropole a s návštěvností 32 000 lidí se zařadil k nejuspěšnějším výstavám v historii olomouckého muzejnictví.

Doprovodný program

Muzeum umění Olomouc

Bratři ze Soluně

2. 5.–27. 6. 2013 | Animační program

Vynález slovanského písma, což byl jistě důležitý impuls pro vznik a rozvoj křesťanské kultury na našem území, a společné zamýšlení nad tím, co je to pravda historická a pravda legendy o životě svatých Cyrila a Metoděje, to budou hlavní dva motivy zážitkově vzdělávacího programu k aktuální výstavě Arcidiecézního muzea Olomouc. Účastníci animace získají orientaci v základních odborných pojmech potřebných pro lepší pochopení vystavených vizuálně atraktivních uměleckých a uměleckořemeslných předmětů.

Animační program kombinuje formu výkladu před originálními díly s výtvarnými, dramatickými a jazykovými etudami. Je vytvořen ve dvou verzích, pro II. stupeň ZŠ a střední školy. Doplnuje výuku českého jazyka, dějepisu a výtvarné výchovy.

Délka programu: 90 minut

Lektor: Marek Šobáň, kontakt: soban@olmuart.cz, tel.: 585 514 174

Abeceda Velké Moravy

2. 5.–27. 6. 2013 | Animační program

Kterak dva bratři Cyril a Metoděj na Moravu přišli. Odkud? A co vzácného nám přinesli? Jak velká byla Velká Morava? Dozvíte se v novém animačním programu. Střípky z naší historie budeme skládat jako mozaiku prostřednictvím vystavených exponátů. Koláž výtvarných a dramatických etud je příležitost, jak se vzdělávat a tvořit přímo v galerii našeho muzea.

Program doplňuje výuku výtvarné výchovy, českého jazyka nebo vlastivědy a je vhodný pro I. stupeň ZŠ.

Délka programu: 90 minut

Lektorka: Michaela Johnová Čapková, johncapkova@olmuart.cz, tel.: 585 514 174

Nestárnoucí kniha

Výtvarný workshop pro dospělé

so 27. 4. | 10.00–16.00 hodin | studio AMO

so 11. 5. | 10.00–16.00 hodin | studio AMO

Objekt hodný obdivu a plnící funkci knihy či zápisníku se pokusí vytvořit účastníci knižního workshopu.

Restaurátorka Marie Strnadová vás zasvětila do řemesla, které se vyvíjí už po několik staletí.

Počet míst je omezen, na workshop je potřeba se dopředu přihlásit!

Rezervovat místa si můžete na emailu johncapkova@olmuart.cz nebo na tel.: 585 514 174. Účastníci zaplatí pouze vstupenku do muzea podle oficiálního tarifu.

Mezi Východem a Západem / Svatí Cyril a Metoděj v kultuře českých zemí

út 7. 5. | 16.30 hod. | Galerie AMO | Komentovaná prohlídka

Výstavou zájemce provede kurátorka Simona Jemelková.

Akce se uskuteční pouze v případě, že se dostaví minimálně 5 zájemců. Účastníci programu zaplatí vstupenku do muzea podle oficiálního tarifu.

Vlastivědné muzeum v Olomouci

Hlaholice

čt 16. 5. | 16.00–18.00 hod. | Výtvarná dílna zaměřená na tisk znaků hlaholice na textil

Přijďte si zkusit číst a psát v hlaholici a vytvořit si originální kus oděvu nebo tašku zdobenou nápisem v „tajné řeči“. Na místě možnost zakoupení bavlněných triček (taška v ceně dílny).

Muzejní lekce je určena pro širokou veřejnost: dospělí, mládež, děti od 5 let s doprovodem

Cena: 120 Kč (doprovod 30 Kč)

Velkomoravský šperk

čt 13. 6. 2013 | 16.00–18.00 hod. | Výtvarná dílna zaměřená na výrobu šperku ve stylu velkomoravských originálů

Gombík, Granulace a Filigrán se Vám stanou průvodci ve šperkařské dílně a odhalí tajemství výroby velkomoravského šperku. Ozdobte se na léto (ne)tradičně!

Cena: 120 Kč (doprovod 30 Kč)

Počet míst je omezen. Na muzejní lekce je potřeba se dopředu přihlásit. Informace a rezervace: Iva Spáčilová, vmodetem@email.cz, tel.: 585 515 122

KONTAKT PRO MÉDIA

Mgr. Petr Bielez

Tiskový mluvčí

Muzeum umění Olomouc

Denisova 47, 771 11 Olomouc

(+420) 585 514 282, (+420) 724 202 905

bielesz@olmuart.cz, www.olmuart.cz

PhDr. Renáta Fifková

Tisková mluvčí

Vlastivědné muzeum v Olomouci

nám. Republiky 5, 771 73 Olomouc

(+420) 585 515 113, (+420) 725 922 628

fifkova@vmo.cz, www.vmo.cz